

Cherchez l'œuvre

Expertise in de kijker op BRAFA

Verzamelaars, conservatoren, kunstliefhebbers. Allen verkennen ze de wandelgangen van BRAFA, op zoek naar hét werk om hun collectie te vervolledigen: een werk dat in het oog springt en hun hart verovert. Maar wanneer deze werken in al hun glorie op de prestigieuze beursvloer gepresenteerd worden, hebben ze reeds een rijk verleden en vaak boeiend parcours achter de rug. Hun begeleider tijdens deze reis? De handelaar, die het kunstobject zoekt, ontdekt en ontleedt, om er zo veel mogelijk over te weten te komen en een geschikte eigenaar te kunnen vinden. Wij vroegen enkele handelaren naar het bijzondere verhaal achter hun topwerk.

TEKST: CELINE DE GEEST & ELENA LOMBARDO
FOTO'S: KAREL DUERINCKX

SAMUEL VANHOEGAERDEN:

“Ik kan mijn kennis op BRAFA delen met mensen die zich buiten het Ensor-circuit bevinden. Zij krijgen nu dezelfde kansen als insiders.”

“‘Les Vents’ is een zeer Ensoriaans werk, zowel in kleurgebruik als door het onderwerp. Ensor steekt duidelijk de draak, maar met wat precies? Linksboven zien we een zeer typisch Ensor-figuur die een wind laat boven een ruisende zee, de eenden vliegen kwakend weg. Het werk zit vol personages en beweging - Ensor hield niet zo van leegtes. Deze ‘grotesken’ zijn eigenlijk de meest gezochte Ensors, omdat ze zo kenmerkend zijn voor zijn stijl. Je vindt dit soort werken niet meer zo gemakkelijk terug”, vertelt Samuel Vanhoegaerden. Hoe kwam dit unieke werk dan toch tot bij hem? “Het was in het bezit van een grote kenner. Ik heb het heel lang willen kopen, jarenlang heb ik het geprobeerd, maar hij wou nooit. Op een bepaald moment besloot hij het toch weg te doen. Waarom plots wel, dat kan ik niet precies inschatten. De vorige eigenaar en ik hadden wel een heel goede band en hij voelde mijn kennis en waardering aan, anders zou hij het nooit verkocht hebben. Het is zoals bij mooie huizen: die komen eigenlijk niet meer op de markt. Eens het op Immoweb staat, is het eigenlijk al te laat. Daarom is het moeilijk voor

Ensor-kenners om alles in kaart te brengen: die werken vinden hun weg automatisch binnen het circuit, zo ging het hier ook.” Vanhoegaerden leerde het Ensor-circuit als geen ander kennen, sinds hij in 2010 aan het verzamelen sloeg. Het netwerk dat hij op die manier opbouwde, is van onschatbare waarde: “Per jaar krijg je 1 à 2 kansen, daarom heb je veel tijd nodig voor een project als het mijne. Ik had nooit durven hopen dat ik me zo zou kunnen verdiepen in zijn werk. Hoe langer ik er mee bezig was, hoe gemakkelijker het ging, omdat mensen mij met Ensor begonnen te associëren en mijn netwerk groeide.”

SAMUEL VANHOEGAERDEN GALLERY

Naoorlogse en hedendaagse kunst
www.svhgallery.be
Stand 140a

COLLECT geeft vrijkaarten weg. Stuur een mail met vermelding van uw naam en adres naar collect@ips.be en maak kans op één van de tien vrijkaarten voor BRAFA!

BRAFA

Tour & Taxis
Brussel
www.brafa.art
26-01 t/m 02-02

Tien jaar lang verzamelde de sinds 2001 in Knokke gevestigde Samuel Vanhoegaerden tekeningen en schilderijen van Ensor. Op BRAFA 2020 krijgt deze verzameling van dertien schilderijen en meer dan twintig tekeningen eindelijk een podium. Het is ondertussen geleden van midden jaren '80 dat een verzameling van deze omvang door een galerie getoond en te koop aangeboden werd. Een werk dat opvalt door zijn speelse bravoure is ‘Les Vents’, olieverf op doek, 1940.

€ 600.000

BRAFA

FRANCIS JANSSENS VAN DER MAELEN:
 “Een ongekend werk, zoals deze set van Chris Wegeriff, kunnen toeschrijven, is een persoonlijke triomf.”

semble, dat jaren in het bezit van éénzelfde familie gebleven is”, verduidelijkt Janssens Van der Maelen. “Langs moederskant had de familie Hollandse origine en het koppel wist me te vertellen dat de meubelen van Nederlandse makelij zijn. Het ensemble in kamferhout, ebbenhout en ivoor bleek na onderzoek een creatie van architect Chris Wegerif (1859-1920), oprichter van de gekende Arts en Crafts-beweging. Het heeft de typische Nederlandse art nouveau-stijl, die door de metrische vormen en Japanse invloeden radicaal verschilt van de Belgische art nouveau. Mijn zoektocht bracht mij naar het Rijksmuseum, waar zich een paravent bevindt die deel uit maakt van dit eigenlijke ensemble. Ik ontdekte dit via een oude foto van de Wereldtentoonstelling van decoratieve kunst in 1902 in Turijn, waarop de meubelenset compleet te zien is. Op de paravent prijkt de Nederlandse Leeuw, dus gaan we er van uit dat dit ongetwijfeld om een koninklijke bestelling gaat. Vandaag zijn er weinig meubelen overgebleven van de hand van Chris Wegerif, dus het gaat hier om een ware ontdekking!”

FRANCIS JANSSENS VAN DER MAELEN

Fine Art Silver
 www.fineartsilver.com
 Stand 91d

Een meubelensemble dat aan opfrissing toe was, pronkte in de hoek van de woonkamer van een Belgisch koppel. Francis Janssens Van der Maelen was er een namiddag op bezoek om een verzameling zilveren kunstobjecten te bekijken, toen zijn oog viel op de mooie meubelenset. “De kamfer- en ebbenhouten meubelenset is een toevallige ontdekking. Toen ik het indrukwekkende ensemble -

twee stoelen en een zitbank - in de hoek opmerkte, was ik meteen geïntrigeerd door de elegante lijnen, motieven en ornamenten in de meubelen. Als absolute liefhebber van het werk van Henry Van de Velde, werd ik meteen door deze stukken aangetrokken. Ik was op slag verkocht en wou meer over de set te weten komen. Voor mij begon dan een boeiende zoektocht naar de origine van het en-

De galerie van Francis Janssens Van der Maelen geniet ruim 40 jaar internationale erkenning voor zijn expertise in zilverwerk uit Frankrijk, België en Rusland. In zijn ruime pand op de Brusselse Zavel vinden verzamelaars tevens kunstobjecten, schilderijen en sculpturen. Op BRAFA toont de galerie naast onder meer werk van Jean E. Puiforcat en A. De Keghel Roos, ook een meubelensemble van Chris Wegerif (1859-1920). Meubelenset (detail) van de Arts en Crafts-beweging, Nederland, vóór 1902. Kamferhout, ebbenhout en ivoor. Stoelen: 105 x 58 cm. Zitbank: 160 x 123 cm.

“Afgelopen editie van ATEFAF ontmoetten we een verzamelaarskoppel uit Barcelona. Ze zagen een Condo uit 2006 op onze stand hangen en spraken ons aan over een vroeg werk van de kunstenaar uit eigen collectie. Ze vroegen zich af of we misschien geen interesse hadden”, vangt Serge Maruani zijn verhaal aan. Een foto die hij onder ogen kreeg van het werk was niet heel duidelijk, maar gefascineerd door het verhaal, besloot Maruani naar Barcelona te vliegen. “Op zoek gaan naar schatten in privéverzamelingen is een van de leuke aspecten van onze job. Je komt heel wat tegen, maar aangekomen bij het koppel thuis was ik toch met stomheid geslagen door hun woonst. Het huis zag er langs de buitenkant bizar uit, en eens binnen bleek dat alles vol gestouwd was met kunst, elke centimeter muur was in beslag genomen door werken die verschillende eeuwen verenigden. Hun hele leven hing er aan de muur. Het was een ware ontdekking om door de collectie te gaan en ik was zo geboeid dat ik zelfs mijn terugvlucht naar België miste”, lacht Maruani. In het bureau van het koppel stond in de hoek dit monumentale werk van George Condo. Ernaast hing een foto van de eigenares, samen met de kunstenaar. “Het koppel kocht het werk op de solo-show van Condo bij de Galeria Salvador Riera in 1992 en hield het meer dan 25 jaar in hun collectie. ‘Toy Soldier’ komt nu dus via onze galerie voor het eerst

op de markt. Een primeur voor verzamelaars!” Toen het werk voor het eerst onder Serge Maruani’s ogen kwam, deed hij meteen beroep op zijn expertise: “Toen ik het werk zag, wist ik meteen dat het om een meesterwerk uit de vroege periode van Condo ging. Ik werd er heel enthousiast van, omdat ik wist dat verzamelaars dit werk in huis zouden willen halen. Met verwijzingen naar Matisse, Miró, Picasso en Picabia, hoort

‘Toy Soldier’ thuis in het rijtje werken waarin George Condo de kunstgeschiedenis naar zijn eigen hand zet. Het past dan ook perfect thuis in onze galerie.”

Sinds 1995 specialiseert de galerie Maruani Mercier zich hoofdzakelijk in de vertegenwoordiging van Amerikaanse kunstenaars vanaf 1980. Het hoofdkwartier van de galerie bevindt zich op de Avenue Louise. Afgelopen mei openden Serge Maruani en Laurent Mercier The Warehouse in Zaventem, een polyvalente plek waar tentoonstellingen met internationale kunstenaars gehouden worden. In 2020 viert de galerie Maruani Mercier zijn zilveren jubileum. Op BRAFA toont de galerie naast werken van Titus Kaphar, Ron Gorchov of Hank Willis Thomas ook George Condo’s (*1957) ‘Toy Soldier’ uit 1992. Olieverf op doek, 193 x 92 cm.

€ 650.000

MARUANI MERCIER

Amerikaanse kunst
www.maruanimercier.com
 Stand 69b

BRAFA

PHILIPPE LUIGGI:
 “Men doet niet elke dag een bijzondere
 antiquarische ontdekking als deze.”

ze krankzinnig werd door het vroege overlijden van haar oudere zus Léopoldine (die op 19-jarige leeftijd verdronk na een schipbreuk op de Seine). ‘Les Contemplations’ staat vol verwijzingen aan dit vreselijke trauma dat de familie Hugo trof.” Het is niet ongewoon dat auteurs, en Hugo allerminst, een tekstje schrijven in een boek dat ze schenken, maar wat dit werk zo uniek maakt is de tekening van een kasteel in Chinese inkt. Er is ook nog een tweede bijzonderheid vertelt Luiggi: “Het feit dat het om een recent opgedoken en voorheen onbekende tekening gaat is heel bijzonder. Het werk, dat door expert Pierre Georgel geauthentiseerd is, zal daarom ook opgenomen worden in de tekeningencatalogus van Victor Hugo die binnenkort verschijnt. Het bijzondere aan het werk is daarnaast ook de provenance. We weten dat deze uitgave lang in het bezit van de familie Duverdier heeft gezeten, maar in de 20e eeuw verdween het van de radar. Het is dan ook nooit opgedoken in openbare veilingen. Via een bevriende handelaar kwam het boek onlangs onder mijn aandacht. Hij vond het in een grote private bibliotheek en wou beroep doen op mijn expertise. Er is nog minstens één andere tekening van Hugo aan Mme Duverdier bekend, maar dit tweede exemplaar is dus een ware ontdekking. Sinds de toewijzingen in 1857 heeft dit boek het daglicht niet meer gezien!”

Een eerste uitgave van een meer dan 150 jaar oud boek: op zich wel bijzonder, maar niet uniek. Op de binnenflap van dit werk staat echter een onbekende tekening en een kribbel. We lezen: ‘A madame Duverdier en souvenir de ses tendres soins pour ma fille malade. Victor Hugo. Guernsey, 1er janvier 1857’. Het zijn deze tekening en toewijzing die deze editie van ‘Les Contemplations’ meer dan uniek maken. Philippe Luiggi vertelt waarom: “Wanneer men dit boek in handen heeft, komt men heel dicht bij het

persoonlijke leven van Victor Hugo. De Franse schrijver schonk dit boek aan Henriette Duverdier, de vrouw van zijn goede vriend Edouard-Guillaume Bonnet-Duverdier. Hij wou haar namelijk bedanken voor de goede zorgen die ze heeft gedragen voor zijn jongste dochter Adèle, nadat

Philippe Luiggi zit al jaren in het vak. In 1989 nam hij de boekenwinkel van Denise Weil over in Parijs, sinds 2006 is hij ook in België gevestigd. Verzamelaars doen graag beroep op zijn kennis van de Belgische avant-garde en surrealisme. Met zijn boekenhandel maakt Luiggi deel uit van de Belgische Beroepskamer van Antiquaren (CLAM-BBA), waarmee hij jaarlijks aan BRAFA deelneemt. Alle leden van de kamer krijgen op de beurs een vitrine, die ze vullen met bijzondere werken. Het pronkstuk van Philippe Luiggi's vitrine is ongetwijfeld Victor Hugo's (1802-1885) ‘Les Contemplations’. Eerste deel ‘Autrefois, 1830-1843’. Verschenen bij Alph. Lebègue & Cie, Brussel in 1856.

€ 40.000

**BELGISCHE BEROEPSKAMER
 VAN ANTIQUAREN
 (CLAM-BBA)**

Manuscripten, zeldzame boeken, kaarten en autografen
www.clam-bba.be
www.librairiephilippeluiggi.com
 Stand 49a

De pater familias van De Wit, Yvan Maes, steekt van wal: "We zien een hert en een wilde kat, maar de centrale figuur is een eenhoorn, en dat is belangrijk. De reeks wandtapijten van de Dame en de Eenhoorn is alom bekend, een reeks van zes tapijten, bewaard in het Musée Nationale du Moyen Age in Parijs. Die reeks hebben wij onge-

veer vijf jaar geleden hier in het atelier mogen reinigen. Maar verder zijn er erg weinig wandtapijten met eenhoorns gekend. Dit exemplaar was voor ons dan ook een grote verrassing." Zoon Pierre Maes vult aan: "Dit type wandtapijten kan soms erg bijgewerkt zijn in het verleden, maar dit wandtapijt is nog in goede, originele staat. De kleuren

zijn fris, en het heeft nog de originele boorden. Ook het formaat is belangrijk: het wandtapijt is 2,70 meter hoog, wat niet courant is. De meeste wandtapijten uit die periode zijn rond de 3,50 meter hoog. De combinatie van al deze elementen, maakt dit stuk zo spannend en zeldzaam." Het team van De Wit zag dit wandtapijt

eerst op foto, en kon zich al snel verheugen op haar aankomst in het atelier. Yvan Maes: "Het wandtapijt komt uit een privécollectie uit de Verenigde Staten. Een relatie uit de kunstwereld tipte ons dat dit tapijt op de markt zou komen, en wij konden het daarna identificeren. De Wit werkt voor tal van internationale musea, en heeft zo de kans om uitgebreide kennis en documentatie van vergelijkbare stukken te verzamelen. Onze digitale fototheek stelt ons in staat elk wandtapijt naar waarde te schatten. De reeks van de Dame met de Eenhoorn heeft ons bovendien in dit geval een referentie van onschatbare waarde opgeleverd." Pierre Maes besluit: "Het wandtapijt is naar ons gekomen, in plaats van omgekeerd. Het is belangrijk dat we het in ons atelier kunnen onderzoeken. Dankzij onze ervaring met restauratie en onze materiaalkennis kunnen we nagaan hoe authentiek de stukken zijn."

PIERRE MAES:

"Enkele van de belangrijkste wandtapijten met eenhoorns ter wereld werden in ons restauratieatelier bestudeerd en gerestaureerd."

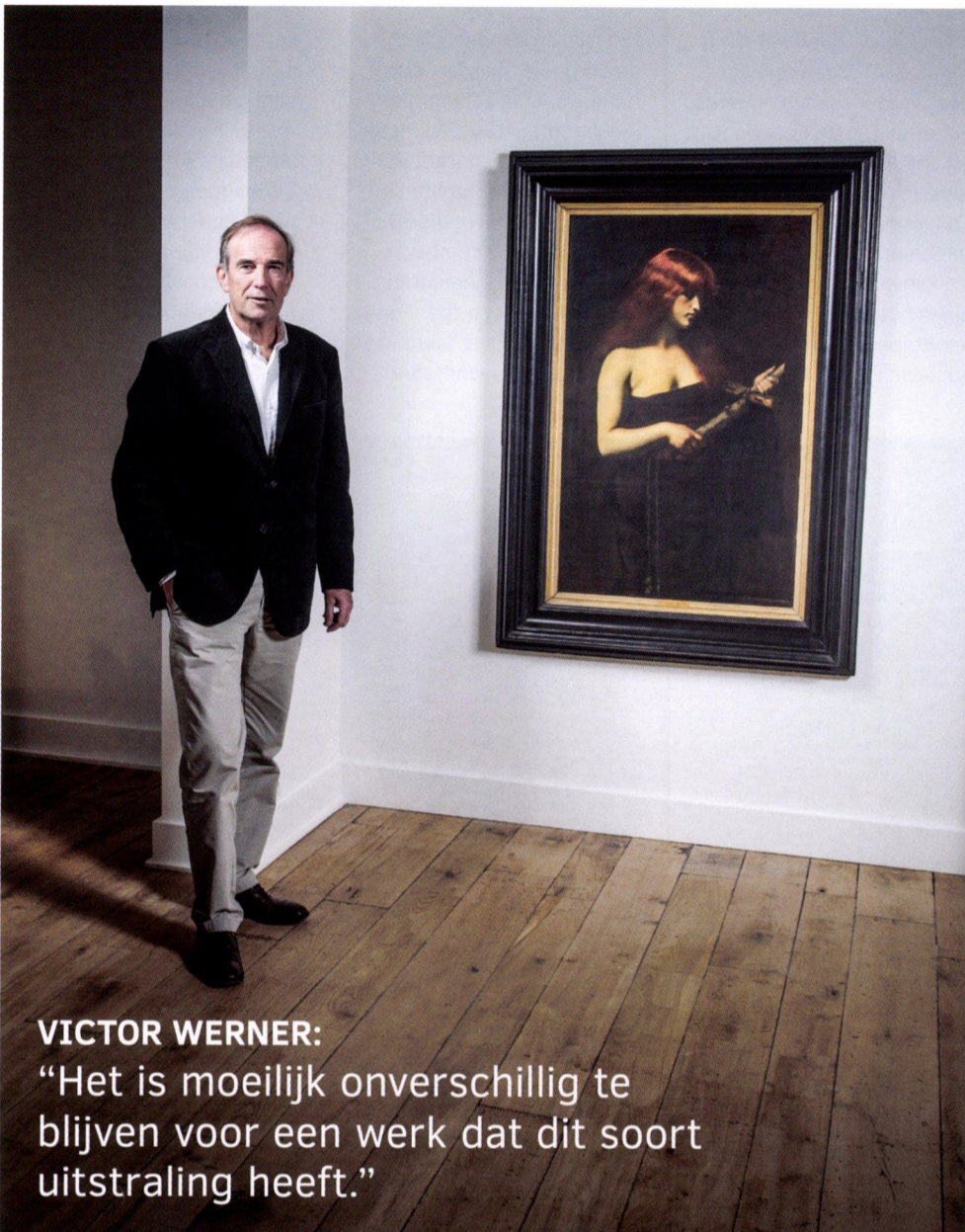
Bij De Wit Royal Manufacturers of Tapestry is het conserveren en restaureren van historische wandtapijten de hoofdactiviteit. Het familiebedrijf van Yvan en Pierre Maes kan bouwen op ervaren kunsthistorici en uitgekende restauratietechnieken, waardoor een aantal prominente musea en privéverzamelaars hen in de voorbije decennia prestigieuze tapijten toevertrouwd. Daarnaast legt De Wit zich toe op de het wereldwijd aankopen en verkopen van antieke wandtapijten. Op BRAFA mag een bijzonder stuk de show stelen. Verdure met eenhoorn, hert en wilde kat, Vlaanderen, 2e helft van de 16e eeuw. Wol en zijde, 270 x 259 cm.

DE WIT ROYAL MANUFACTURERS OF TAPESTRY

Antieke wandtapijten
www.dewit.be
Stand 105 C

BRAFA

VICTOR WERNER:
 “Het is moeilijk onverschillig te blijven voor een werk dat dit soort uitstraling heeft.”

“Toen ik dit werk eerder dit jaar voor het eerst zag in een Belgische privé-collectie, ervaarde ik een echte schok, zowel esthetisch als emotioneel. Het is moeilijk onverschillig te blijven voor een werk dat dit soort uitstraling heeft”, zo beschrijft kunst- en antiekhandelaar Victor Werner zijn eerste ontmoeting met dit doek van de negentiende-eeuwse Italiaanse kunstenares Juana Romani. “Maar een handelaar koopt natuurlijk nooit een kat in een zak. Die liefde op het eerste gezicht alleen volstaat

niet. het is noodzakelijk om de iconografie, de maker, en de context van het ontstaan van het werk te onderzoeken, en in vraag te stellen.” Dat is precies wat Werner ook bij dit werk deed, en zo kwam hij een boeiend levensverhaal op het spoor. Juana Romani werd geboren als Giovanna Carolina Carlesi in het Italiaanse Velletri, niet ver van Rome. Haar leven was even fascinerend als tragisch. Haar vader ontdekte dat haar moeder een relatie had met een edelman uit Velletri, Themistocles Romani, en stierf kort

erna in mysterieuze omstandigheden. De jonge Juana en haar moeder verhuisden naar Parijs, waar ze rondkwamen door model te staan voor schilders. Rond haar 19 jaar neemt Giovanna het pseudoniem Juana Romani aan, wijdt ze zich zelf aan de schilderkunst, en wordt ze al snel de lieveling van Parijs. Helaas werd ze geestesziek in 1904, aangewakkerd door de dood van haar mentor en partner, de schilder Jean-Jacques Henner (1829-1905). Een jaar later werd ze geïnterneerd, en men vergat de Italiaanse niet lang daarna.” De uitdaging van zijn vak bestaat er volgens Werner onder meer uit om werk van onbekende of vergeten kunstenaars – zoals Juana Romani – terug onder de aandacht van musea of verzamelaars te brengen. Een van de dingen die hem tot het doek aantrokken, was de opvallende rode kleur. “Deze keuze verbaast niet,” merkt Werner op, “wetende dat Romani’s meester Henner geobsedeerd was door de roste haarkleur. Zo toonde ook de expo ‘Roux ! L’obsession de la rousseur de Jean-Jacques Henner à Sonia Ryckiel’ in het museum Jean-Jacques Henner in Parijs dit jaar aan. Dat deze obsessie besmettelijk was, blijkt uit de vrouwen met vlammend rood haar die Romani nu en dan schilderde.”

Victor Werner opende zijn galerie in 1986 en was aanvankelijk gespecialiseerd in vroeg-negentiende-eeuwse Europese kunst en antiek, maar breidde zijn expertise van het neoclassicisme inmiddels uit tot schilderijen, beeldhouwkunst, meubelen en andere objecten vanaf 1800 tot de jaren '60. Ook opende hij een tweede galerie in Brussel. Bij de topstukken die hij meebrengt naar Brafa zit onder meer een werk van Juana Romani (1867-1923), olieverf op doek, 118 x 72 cm.

VICTOR WERNER

19e- en 20e-eeuwse Europese kunst en antiek
 www.victorwerner.be
 Stand 13d

“In het domein van de primitieve kunst is quasi elk object dat men tegenkomt uniek. Wij gaan met onze galerie steevast op zoek naar het exceptionele en zeldzame, en zoeken objecten die een bijzondere echo uit het verleden zijn. Omdat we al langer in deze branche zitten, gebeurt het weleens dat een object dat we ooit verkochten, na een lange weg terug in ons bezit komt. Dit geldt voor dit uitzonderlijke werkje uit de Guatemalaanse Maya-cultuur, gekend voor hun keramische traditie. Het object kwam uit een Amerikaanse collectie en werd meer dan veertig jaar geleden verkocht aan een Europese verzamelaar. Vandaag is het weer in ons bezit en gaat het op zoek naar een nieuwe eigenaar”, vertelt Lin Deletaille over het kleine figuurtje in terra cotta. “Het is een ongehoofd mooi stuk, rijk in iconografie en verfijnd in techniek. Toen ik het terug in handen kreeg, verscheen een lach op mijn gezicht. Dit holle figuur komt uit de Guatemalaanse hooglanden en werd op de borst van een koninklijk figuur gedragen. Het is de personificatie van de zonnegod die de vorm van een hert heeft aangenomen. Hij is de hemelse tegenhanger van de koning op aarde. Het object legitimeert daarom de macht van de drager en maakte steevast deel uit de van koninklijke parafernalia.” Rijk in de klassieke Maya-iconografie, gaat het hier over een eerder ongewone weergave

van de zonnegod, maakt Deletaille ons duidelijk. “Op zo veel niveaus is dit stuk uitzonderlijk. Ik heb nog nooit zo'n verfijnde weergave in deze vorm gezien. Toen ik het eerst in handen kreeg, dacht ik dat het een krab of spin was, maar na lang onderzoek en analyse, werd me duidelijk dat het een hert met koninklijk zadel is. Elk element van dit stuk heeft een symbolische betekenis. Het materiaal, de vorm en de insnijdingen kunnen

ons heel wat vertellen. Het vraagt enorm veel onderzoek, en ik vind het heerlijk om verrijkt en verwonderd te worden door deze oude cultuur.”

Gesticht in 1964 door Emile Deletaille, specialiseerde Deletaille Gallery zich in traditionele kunstvormen uit Afrika, Indonesië, Oceanië en precolumbiaans Amerika. Sinds 2009 heeft Lin Deletaille de specialisatie van de galerie ook verbreed naar hedendaagse kunst. Meerdere keren per jaar organiseert ze tentoonstellingen in haar galerie op de Brusselse Zavel. Op BRAFA presenteert ze onder meer een holle terra cotta-pectoraal met de weergave van de zonnegod in de vorm van een hert. Hanger, Maya-cultuur, Guatemala, Alta Verapaz, 200-400 na Chr. Keramiek, 16 x 15 cm.

€ 35.000

LIN DELETAILLE:

“Er is een groot verschil tussen een uniek object en een waar meesterwerk. Dit beeldje hoort in de laatste categorie thuis.”

DELETAILLE GALLERY
Niet-Europese en hedendaagse kunst
www.deletaille.gallery
Stand 40b

